

## جلوه‌گاه

جلوه‌گاه عصمت و معیار ایمان فاطمه  
مظهر اوصاف ذات کردگار ذوالجلال  
احمد مختار را آمد عطا از کردگار  
طاهره<sup>۱</sup> روح و زکیه، نام او باشد بتول  
راضیه هم بر قضا و بر رضای کبریا  
نوریه، منصوره، حوراء، مریم کبری بود  
نور زهرا<sup>۲</sup> می‌درخشیدی به هنگام نماز  
مریم و آسیه فخر بانوان عالمند  
أسوه صبر و شهامت، عزت و آزادگی  
با خدیجه گفتگو قبل از ولادت می‌نمود<sup>۳</sup>  
گر نبودی مرتضی -ع- کفوی برای او بُد<sup>۴</sup>  
گفت پیغمبر -ص- فدای او بود بابلی او<sup>۵</sup>  
در بر معبود یکتا آن دُر نیکو سرشت  
پارسا و زاهد آن ذریه خیر البشر  
مستمندان را بُدی او دلنواز غمگسار  
رخت نو پوشید او را مصطفی بهر زفاف  
زیوری کان هدیه<sup>۶</sup> از دخت گرام حمزه بود  
در سخن گفتن<sup>۷</sup> چو پیغمبر نبودی جز بتول  
مهر افزون<sup>۸</sup> داشت او بر همسر خود مرتضی  
بهترین وصف زنان حفظ حجاب و عفت است  
در حیاء و شرم بودی بی‌نظیر آن پاکدل  
خطبه غرّای زهرا بر کمال او گواه  
آفرینش جملگی صنع خدای قادر است  
جمله توحید را تأویل نبود جز خلوص<sup>۹</sup>  
نور قرآن<sup>۱۰</sup> ساطع و شرع خدا را ناطق است  
جمله احکام شریعت را بود اسرارها<sup>۱۱</sup>

## عصمت

روح و جان مصطفی<sup>۱</sup> محبوب جانان فاطمه  
در رضا و در غضب<sup>۲</sup> مرآت یزدان فاطمه  
هست او را کوثر<sup>۳</sup> و خیر فراوان فاطمه  
حانیه، صدیقه، عذرا، مهر تابان فاطمه  
زین سبب مرضیه اندر نزد جانان فاطمه  
سیده، مُحدّثه، مام امامان<sup>۴</sup> فاطمه  
عرشیان را اختر و شمس فروزان فاطمه  
لیک آن دو چون قمر خورشید تابان فاطمه<sup>۵</sup>  
هم مجاهد در ره اسلام و قرآن فاطمه  
مام را هم مونس و هم نور چشمان فاطمه  
یاور و هم‌رزم آن یعسوب ایمان فاطمه  
پاره تن<sup>۶</sup> مصطفی -ص- را، روح و ریحان فاطمه  
روح پاکش خاشع و هم جسم لرزان<sup>۷</sup> فاطمه  
مقتدا بر زاهدان و پارسایان فاطمه  
در قیامت هست شافع بر محبان فاطمه  
داد آن را در ره حق، بینوایان<sup>۸</sup> فاطمه  
کرد انفاق، أسوه نیکی و احسان فاطمه  
درفضایل وارث ختم رسولان فاطمه  
یاور آن شهسوار دین و ایمان فاطمه  
باشد این از گفته‌های جاودان<sup>۹</sup> فاطمه  
از علی هم رنجه‌ها می‌کرد پنهان<sup>۱۰</sup> فاطمه  
آسمان معرفت را ماه تابان فاطمه  
غایت آن طاعت حق<sup>۱۱</sup> در بیان فاطمه  
هست تأویل خلوص و متن ایمان فاطمه  
پیروان را می‌رساند تا به رضوان فاطمه  
بازگو بنموده آن را بر بصیران فاطمه

بوسه<sup>۳۳</sup> بر دستش پیامبر -ص- زد ز روی احترام  
حُبّ قرنی<sup>۳۵</sup> در کلام الله مزد بعثت است  
آه از آن بیدادها<sup>۳۶</sup> و ظلمهای بیشمار  
صورت زهرا کبود از سیلی ناپاک شد  
محسنتش مقتول و پهلوش ز ضرب در شکست  
در جوانی دیده از دنیای فانی بست او  
عاشقا گر حُبّ زهرای بتولت بر دلست

نزد او محبوبتر از جمله خویان<sup>۳۴</sup> فاطمه  
مورد بغض و جفای ناسپاسان فاطمه  
دید بعد از مرگِ پیغمبر به دوران فاطمه  
چهره از همسر همی می کرد پنهان فاطمه  
در میان آن در و دیوار نالان فاطمه  
شد شهید اندر ره معشوق و جانان فاطمه  
پیروی کن از مرام فخر نسوان فاطمه

### علی ربّانی گلپایگانی

۱. رسول اکرم -ص- درباره حضرت زهرا -س- فرمودند: هِيَ رُوحِي الَّتِي بَيْنَ جَنَّتِي. بیت الأحران، محدث قمی، بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۵۴.
۲. در روایات متعددی وارد شده است که رسول گرامی -ص- درباره فاطمه -س- فرمودند: إِنَّ اللَّهَ يُغْضِبُ لِقَضِبِ فَاطِمَةَ وَيَرْضَى لِرِضَاهَا. بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۳، روایت ۴، ۸، ۱۲، ۲۶، ۴۴، ۴۶، ۴۸ و ...
۳. اشاره است به آیه «إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ». کوثر در لغت به معنای خیر فراوان است. در اینکه مقصود از خیر فراوان که خداوند به پیامبر -ص- اعطا نموده است چیست، اقوال مختلفی گفته شده است. مرحوم علامه طباطبایی در المیزان می فرماید:  
«آیه «إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْآبَتَرُ» گواه بر این است که مقصود از کوثر کثرت ذرّه پیامبر می باشد که به فاطمه زهرا -س- منتهی می گردد.» المیزان، ج ۲۰، ص ۳۷۰.
۴. در آیات: ۴، ۵، ۶، نامهای فاطمه -س- ذکر شده است که عبارتند از: ۱ - طاهره، ۲ - زکّیه، ۳ - بتول، ۴ - حانیه، ۵ - صدّیقه، ۶ - عذراء، ۷ - راضیه، ۸ - مرضیه، ۹ - نوریه، ۱۰ - منصوره، ۱۱ - حوراء، ۱۲ - مریم کبری، ۱۳ - سیده، ۱۴ - محدّثه، گذشته بر نامهای یاد شده نامهای دیگری نیز برای او نقل شده است؛ مانند: سماویّه، حنّانیه و حصّان. بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۳، روایت ۱ و ۲، روایات ۱، ۱۵، ۱۷.
۵. ام امامان اشاره به یکی از کنیه های فاطمه -س- است که «أُمُّ الْأَيْمَةِ» می باشد. کنیه های دیگر او عبارتند از: أُمُّ الْحَسَنِ، أُمُّ الْحَمِيمِ، أُمُّ الْمُحْسَنِ، أُمُّ أَبِيهَا، چه زیبا سروده است محقق اصفهانی - ره -:  
لَمْ أَيْمَةَ الْعُقُولِ الْغُرَّ بَلْ لَمْ أَبِيهَا وَ هُوَ عِلَّةُ الْعِلَلِ
۶. از امام صادق -ع- روایت شده است که هرگاه فاطمه -س- در محراب نماز می ایستاد... نور او برای اهل آسمان می درخشید آن گونه که ستارگان برای اهل زمین می درخشند... بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۲، روایت ۶.
۷. مفضّل بن عمر گوید: به امام صادق -ع- عرض کردم: آیا مقصود پیامبر -ص- که فرمودند: «فاطمه برترین زنان عالم است.» این است که او از زنان دوران خود برتر است؟ امام -ع- فرمود: نه، این مربوط به مریم است ولی فاطمه برتر از همه زنان گذشته و آینده است. معانی الأخبار، ص ۱۰۷.
۸. رك: بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۱، روایت ۱.

۹. امام صادق -ع- فرمودند: لَوْلَا أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ -ع- تَزَوَّجَهَا لَمَا كَانَ لَهَا كُفْوٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۲، روایت ۱.

۱۰. پیامبر -ص- درباره او فرمود: فِذَاهَا أَبُوْهَا. بحار الأنوار، ج ۴۳، باب ۳، روایت ۷.

۱۱. جمله «فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي» در روایات بسیاری از رسول گرامی -ص- نقل شده است. در برخی از روایات هم «فَاطِمَةُ شَجَنَةٌ مِنِّي» نقل شده است. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۳۹ و ۵۴. (بضعه، به معنای قطعه‌ای از گوشت و شجنه به معنای شعبه‌ای از چیزی می‌باشد.)

۱۲. روایت شده است که وقتی فاطمه -س- به عبادت می‌ایستاد خداوند به فرشتگان می‌فرمود: يَا مَلَائِكَتِي انظُرُوا إِلَى أُمَّتِي فَاطِمَةَ سَيِّدَةِ إِمَائِي، قَائِمَةً بَيْنَ يَدَيَّ، تَرْتَعِدُ فَرَائِصَهَا مِنْ خِيفَتِي وَقَدْ أَقْبَلَتْ بِقَلْبِهَا إِلَى عِبَادَتِي أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَمَنْتُ شِيعَتَهَا مِنَ النَّارِ. بيت الأحران، ص ۳۱.

۱۳. رك: زندگانی فاطمه زهرا -س-، شهید دستغیب، ص ۱۱۴.

۱۴. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۵۷.

۱۵. از عایشه روایت شده است که گفت: مَا رَأَيْتُ مِنَ النَّاسِ أَحَدًا أَشْبَهَ كَلَامًا وَحَدِيثًا بِرَسُولِ اللَّهِ -ص- مِنْ فَاطِمَةَ. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۵.

۱۶. یکی از نامهای فاطمه -س- حانیه است. حانیه به معنای زنی است که به شوهر و فرزندان خود مهر و شفقت دارد. محدث قمی گوید: کافی است در شفقت فاطمه نسبت به علی -ع- اینکه آن همه مصائب را در راه حمایت از همسرش تحمل کرد و در عین حال هنگام وفات می‌گریست. وقتی علی -ع- علت آن را جویا شد، فرمود: أَبْكَى لِمَا تَلَقَى بَعْدِي (گریه‌ام برای مصائب آینده توست). بيت الأحران، ص ۱۲.

۱۷. خَيْرُ النِّسَاءِ أَنْ لَا يَرِيَنَّ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ. بيت الأحران، ص ۵۴.

۱۸. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۵۹.

۱۹ - ۲۲. اشاره است به خطبه غراء فاطمه -س-، رك: احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۹۸ - ۹۹.

إِبْتَدَعَ الْأَشْيَاءَ لَا مِنْ شَيْءٍ كَانَ قَبْلَهَا... تَعَبُدًا لِرَبِّيهِ وَإِعْزَازًا لِدَعْوَتِهِ... كِتَابُ اللَّهِ النَّاطِقُ وَالنُّورُ السَّاطِعُ قَائِدًا إِلَى الرِّضْوَانِ اتِّبَاعُهُ... فَجَعَلَ اللَّهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا لَكُمْ مِنَ الشَّرِكِ وَالصَّلَاةَ تَنْزِيهَاً لَكُمْ عَنِ الْكِبْرِ...

۲۳. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۲۵.

۲۴. در این باره نیز روایات متعددی وارد شده است، در برخی آمده است: فَاطِمَةُ أَعَزُّ الْبَرِيَّةِ عَلَيَّ. بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۳۹ و در برخی أَحَبُّ النِّسَاءِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ -ص- بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۳۸.

۲۵. اشاره است به آیه قُلْ لَأَسْأَلَنَّكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْعَمَلَةَ فِي الْقُرْبَى، شوری (۴۲): ۲۳. روایات متواتر از شیعه و اهل سنت وارد شده است که مقصود از مودت قرربی، محبت اهل بیت پیامبر -ص- است. رك: الغدير، ج ۲، ص ۳۰۴ - ۳۱۱ و تفسیر المیزان، ج ۱۸، ص ۴۲ - ۴۷.

۲۶. به قدری بر او ستم روا داشتند که می‌فرمود:

صَبَّتْ عَلَيَّ مَصَائِبُ لَوْ أَنَّهَا صَبَّتْ عَلَيَّ الْإِيمَانِ صِرْنَ لَيْلِيَا

بيت الأحران، ص ۱۴۰.